„א פרוי'ס טרעהרען"

א ראמאן אויס דעם אידישען לעבען אין רוסלאנד און אמעריקא.

(ספעציעל געשריבען פאר'ן „אידישען זשורנאל".)

פון ב. באראן.

(47־טע פארזעצונג)

זעהענדיג אז זיי קענען מיט איהם גאר נישט מאכען און קענען פון איהם קיין וואהרט ניט ארויסקריגען ניט מיט גוטען און ניט מיט בייזען, האבען זיי איהם אפגעלאזען און אונטער א שטארקער וואך איז סעמיאן א צוקיילטער, און צווייטער אפגעפיהרט געוואָרען אין א פארמאכטען וואגען אין טוירמע. דער זשאנדארמסקי פאלקאוניק אליין האט וועגען דעם פאל טעלעגראפירט אין גובערניע, און אויך אין ווילנע אז מען זאל פון דארטען שיקען אי מיצען וועלכער האט געקענט איזראיל שטיינגארך, איהם צו דערקענען.

דער פאליצמייסטער איז־זיכער געווען אז ער וועט באקומען די גרעסטע נאד דאדע דערפאר. און וועגן ער איז ארויס געגאנגען צו זעהען מרדכין וועלכער האט אויף איהם אזוי לאנג געוואַרט. האט ער אויף אויסערגעוועהנליך געקוקט מיט א באזונדערען שטאלץ פונקט ווי ער וואלט א גובערנאטאר געווען.

זיין מאדנע קאלטקייט האט רב מרדכ'ן דערשראקען עפעס האט איהם אין הארצען א קלאפ געטון, א גערענק איז איהם אין קאפ ארויס אין דער פאליצאיס טער אין ווייס פון אלעס, און אנשטאט דעם וואס ער איז פריהער גרייט געווען זיך באקלאגען פאר'ן פאליצמייסטער האט ער יעצט בלויז מיט א שוואכען טאן גע־פרעגט:

ווייסט איהר מיין הער וואס עס האט היינט איז מיין הויז פאסירט? קענט איהר עס מיר פיל־לייכט ערקלערען?

א ברייטער שמייכעל האט זיך צו־שפרייט אויפ'ן פאליצמייסטערס אפגע־פרעסענעם פנים, און קוקענדיג אויף רב מרדכ'ן פון אויבען אראפ האט ער גע־זאגט:

"נאפפאדין מארדקא", דו ביזסט א גלייליכער מענש און דארפסט נאט דאנ־קען וואס איך בין דייגער א פריינט און איך קען דיך פאר א ארענטליכען מענ־שען און ווייס אז דו האסט ניט צו טון מיט אזעלכע גשעפטען. ווייטער אבער וואלסטו הייגט דא ניט געשטאנען, דו וואלסט יעצט געווען דארטען וואו דיין בוכהאלטער איז יעצט.

רב מרדכי איז מיט אן אפענעם מויל געבליבען שטעהן און האט ניט פארשטא־גען וואס דער פאליצמייסטער האט גע־רעדט צו איהם.

יא, "מארדקא" איך פארשטעה פון דיין קוקען אז דו ווייסט ניט פון עפעס צו זאגען אבער זיי ווייסען אז דו האסט אין דיין הויז געהאלטען, א מענשען וועל כען מען זוכט ארום איבער גאנץ רוס־לאנד. ער איז איינער פון די געפעהרליכ־סטע רעוואלוציאנערען וואס רוסלאנד פארמאגט, ער איז געווען דער וועלכער־האט געמאכט אז אטענטאט אויפ'ן לע־בען פונ'ם ווילנער גענעראל גובערנא־טאר, וואס רעדט איהר? האט רב מרדכי קוים כאפענדיג דעם אטעם געפרעגט.

דאס וואס דו הערסט "מארדקא" דער דאזיגער סעמיאן שעהנגאלד וועל־כער איז די גאנצע צייט דיין בוכהאלטער געווען איז אין אמת'ן איזראיל שטיינ־גארד א באריהמטער רעוואלוציאנער וועל כען מען זוכט ארום שוין א לאנגע צייט, און בלויז מיר האט זיך איינגעגעבען, איהם צו פאקען.

דאס איז דאך אומעגליך! דאס קען ניט זיין איהר מאכט א טעות, מיין הער, איך בין זיכער אז דאס איז א טעות, עס קען ניט זיין אז דער דאזיגער איידעלער מענש, וועלכער האט קיינמאהל הויך ניט גערעדט זאל זיין אזא ווי איהר זאגט.

מיר מאכען שוין, גאר קיין טעות ניט, דו וועסט הערען אין א טאג אדער צוויי, ווען פאליציי וועט קומען פון ווייל־נע פון וואנען ער איז און וואו מען קען איהם, וועסטו הערען ווער דאס איז. מיר טוט באמת לייד וואס מיר זענען גע־צוואונגען געווען צו מאכען אזא איבער קעהרעניש ביי דיר אין הויז. מיר האבען עס געמוזט טון ווייל פארשטעהט "טשעס טשארטאס ניע שוטייש" אזעלכע חברה האבען ביי זיך באמבעס אין זענען גרייט זיך אויפצורייסען מיט אלעמען, און מיר האבען דאס געמוזט באוואהרען פריהער, אבער די ביכער וועלכע מען האט ביי דיר פון הויז פארנומען וועל איך גלייך הייסען אפשיקען. און מענסט זיכער זיין אז דיר און דיין פאמיליע וועט גאר נישט גע־שעהען, דערצו וועל איך שוין זעהען.

א שטארק צובראכענער איז מרדכי פונ'ם פאליצמיי־סטער אויעף, איהם האט גענומען א לענגע־רע צייט פאנאנדער צוקייען ריכטיג וואס דער פאליצמייסטער האט איהם געזאגט עס האט זיך איהם גערירעהט אין קאפ אז־אזעלכע זאכען, זיי רעוואלוציאנער, מער־דער, ווילנער גענעראל גובערנאטאר, סעמ־יאן איז ניט סעמיאן און עהנליכע זאכען, און ווען ער האט עס ערגליך ריכטיג פא־נאנדערגעקייט, האט ער געפיהלט ווי אימי צער וואלט איהם זיין הארץ אין שטיקער צוריסען. ער איז זיכער געווען אז דאס איז עפעס א מיאוסער בלבול געמאכט גע־וואָרען אויף סעמיאנען, און צו שטעקט ניט אין דעם עפעס א מסירהלע.

רב מרדכי איז אהיים געקומען א האלב טויטער פון פארדרוס. אין הויז איז א חורבן געווען ווי א מת וואלט חלילה פאר די אויגען געלעגען די אלטע דאבע האט געוויינט נאר סעמיאנען פונקט ווי דאס וואלט איהר איינען קינד געווען.

רחלע איז געווען ווי א האלב צוטו־מעלטע און ווי חלילה פון־זינען געריהרט, זיצט טעריטאריעס, „דאמיגאנס" קא־לאנעס א. ז. וו. אלס א קאלאניאלע מאכט בעזיצט ער אויך זיינע קאהלען־סטאציאנען אין די ווייטע מקומות און זיינע „ערנעהרונגס פונקטען". די טע־ריטאריע פון דעם מוהאשקע שטאאט איז א קאלאניע, א רוים און א פלאנקען. זיין דאמיניאן איז א שטיקעל פעטע ערד וואו עס געפינען זיך לייז־סטאדעס. די מוראשקעס האלטען זיי פאר זייערע בהמות.

זיי מעלקען זיי און גיבען אכ־טונג אז זיי זאלען האבען וואס צו עסען.

די קאלאניעס זיינען שוואכע מו־ראשקע נעסטען, וועלכע געפינען זיך ניט ווייט פון דער הויפט שטאדט (אזעלכע נעסטען ענטהאלטען געוועהנליך ארום 2 הונדערט מוראשקעס) און וועלכע זיינען פערבונדען איינע מיט די אנדערע דורך וועגען אדער דורך אונטער ערדישע קאנ־נאלען. צווישען איין קאלאניע און א צווייטער געפינען זיך אייך קרעטשמעס, דאס זיינען הייזלאך געמאכט פון ערד פאר דעם נוצען פון די מוראשקעס וואס מאכען ווייטע רייזעס אדער וואס ווערען אנגעכאפט פון שלעכטען וועטער.

די מוראשקע שטאאטען האבען גע־וועהנליך א טבע צו וועלען גרעסער ווערען און דאס איז די אורזאכע פון דעם וואס צווישען זיי קומען ארום סכסוכים איבער שטיקלאך ערד ארום די גרעניצען פון צוויי גרויסע מוראשקע בערגלאך ענ־דיגען זיך מיט שרעקליכע מלחמות. די לייז סטאדעס זיינען אויף אן ענין צור־ליעב וועלכען די מוראשקע שטאאטען מא־כען אמאקעס אין אויף די אנדערע. איי ניגע. מוראשקע שטאאטען זיהען דעם שווערד געגען די אנדערע צוליעב שטיק־לאך טעריטאריעס — וואָרצלען פון בויי מער. מאנכע מינים פון מוראשקעס לע־בען נאר פון קרויעז און רויב, די אמא־זאן מוהאשקעס האלטען פאר א חרפה צו ארבייטען און זיי האבען זיך שוין אזוי אבגעוואהנט פון דעם אז זיי זיינען ניט מעהר אין שטאנד צו טהאן עמוואס פאר זייער לעבענסמיטעל אויב אפילו זיי זאָ־לען עס וועלען, זיי בענוצען זיך מיט קנעכטשאפט. זייער גאנצע ארבייט און זייער גאנצע בעדערפניש ווערט אטעני־רט פון קנעכט, וועלכע זיי בעקומען דורך רויב עקספעדיציעס אין די בענאכ־בארטע שטאאטען.

געוועהנליך געהט עס צו אזוי:

א ספעציעלע אמאזאן ארמיי לאזט זיך אוועק אויף א רויב צוג אין א גאהנע טען מוראשקע בערגעל, פערכאפט פון דארטען א סך יונגע מוראשקעלאך און האָ־דעווען זיי אויף אלס שקלאוון פאר זיך.

אין די מייסטע מוראשקע שטאאטען ווערען ארויסגערופען צום קריעג אלע ביידער וואָס זיינען גאר פעהיג צו שלאָגען זיך. ביי איינינג מינים מוראשקעס איז אבער דער מינהג צו האָבען א ספעציעלען מיליטערישען קלאס. דער פראָעפעסיאָ־נעלער סאָלדאט איז פריי פון אלע סאָר־טען הויז ארבייט און ווייסט נאָר צו ערי־פילען זיינע נאַרניזאָן פליכטען, דאס הייסט צו פערטיידיגען מיט זיין קאָפ דעם אריינגאנג אין די סיראן.

קעניג, גענעראלען און טשיפס בע־געגענען מען כמעט קיין מאָל ניט צווישען די מוראשקעס. די סאָלדאטען מוראש־קעס טהוען אויף אפט די ארבייט פון בוט־שערס — זיי צושניידען די געוויטעסטע שונאים אין קליינע שטיקלאך די עקס־פעדיציאנס אָרמייען פון די אמאזאנען ווע־רען ווי עס שיינט קאָמאנדירט פון קליינע גרופען. אזוי בעמעריקט מען מאנכע־מאָל ווי אזא ארמיי שטעלט זיך אב אין מיטען מארטש פונקט ווי עפעס א סבה וואָלט איהר געטראפען. און קוקט זיך ארום פון אלע זייטען ווי א פערלאָרענע, מיט אמאָל רוקט זיך ארויס פון מיטען אדער פון דער זייט א קליינע גרופע פון הערלישע מוראשקעס וועלכע בעפאלען דעם אבהנגדיגע חברים מיט קעפ גיבען זיי א גוטע פארציע קלעפ און צווינגען זיי צו געהן פארוועגס. גלייך נאכדעם פאנגען זיך אן צו בעווענען אויף די נאנצע עקספעדיציע.

דער מין מוראשקעס וואס זיינען בע־קאנט מיט'ן נאמען פארמיקא סאנגווינא ווייזען גאנץ גרויסע בריהשקייט אין מילי־טערישע טאקטיק. זיי רוקען זיך ניט אין גרויסע דיכטע מאסען ווי די דייטשען האבען געטהאן אונטער הינדענבורגס גור אין קליינע קאמפאניעס וואס זיינען פאר איינינג איינע מיט די אנדערע דורך קר־ויערען. פראנט אטאקעס מאכען זיי ניט, נאר זיי בעפאלען זייערע שונאים פון די זייטען. אויסער דעם שפאנירען זיי דעם שונא'ס באוועגונגען און ארבייי־טען אויף נאפאָלעאָנס שטייגער צו קאָנ־צענטרירען א גרויסע קראפט נעגען א גע־וויסען שוואכען פונקט פון דעם שונא'ס ליניע. זיי בענוצען זיך אויך מיט נא־פאָלעאָנס מעמאדע צו ווירפען אויף דיי נשמה פון דעם שונא. זיי טרייען אויס־צונעפינען דעם פסיכאָלאָגישען מאָמענט ווען די ענגנערישע ארמיי אין מעהר אָדער ווענינער אבהענדיג אוס א קלאפ צו טאן אין דער מיט אלע כוחות. זיי פארשטעהען גאנץ גוט אז אין אזא מאָ־מענט איז איין סאָלדאט פון זייער ארמיי ווערט פונקט אזוי פיעל ווי הונדערט סאָלדאטען פון דעם שונא'ס. ווי גוטע סאָלדאטען איז זייער צוועק ניט אז טוי־טען דעם שונא נאָר צו בעזיגען איהם און בענוצען זיך נאכהער מיט דער פרוכט פון דעם זיעג. ווען די שלאָכט איז גע־וואונען, שטעלען זיי אוועק א וואך ביי דעם שונא'ס בערגעל און זעהען אז דער לויפענדער שונא זאָל נאָר ניט מיטנעהמען מען מיט זיך. טויטען איהם האלטען זיי איצט ניא פאר נויטיג. דעם שונא'ס בערגעל ווערט אויסגערויבט אויף אזוי ווייט ווי דאס איז נאָר מעגליך.

צווישען מוראשקעס פון דעם זעלבען מין דווערען מלמות ניט לאנג. נאכדעם ווי מען האט געקעמפט עטליכע טעג מיט גרויס פארצווייפלונג און נאכדעם ווי ביי דע צדדים האבען פארלאָרען א געוויסענדע צאָהל קרבנות אויף דעם שלאכטפעלד, קו־מען ביידע צדדים צום שלום אז עס איז נוצלאָז־ פארטצוזעצען די בלוטפערגיסונג ווייל אן ענטשיידונג איז אונמעגליך. ביידע ארמייען ציהען זיך דאן צוריק פון דעם קאמף פלאץ צו א בעשטימטער צייט. צו זיי שליסען א פארמעלע טרי־טי צו ניט איז אונבעקאנט, נאָר די גרע געע ליניע ווערט יעדענפאלס הייליג דעם פעקטיר־סס פון ביידע צדדים.

באקו דער דייכסטער איל גע־גענד אין דער וועלט

אין דעם באקו געגענד געפינען זיך צוויי ריזיגע איל פעלדער אין וועלכע עס געפינען זיך 2,700 איל קוואלען. פיער פינפטעל פון דאס גאנצע איל וואס ווערט פראדוצירט אין רוסלאנד קומען פון דעם באקו געגענד. אין יאהר 1915 האט באקו פראדוצירט זיעבען מיליאן טאן איל.

באקו איז א זעהר אלטע שטאדט. שוין מיט פיערצעהן הונדערט יאהר צוריק איז שוין דארטען געווען א קאלאניע.

אין אלטע צייטען פלעגען די פער־זער פאהרען אין באקו מתפלל צו זיין אין די טעמפלען צום נאס פון פייער. אין יע נעם געגענד געפינט זיך נאטירליך נעז און דאס האט געמאכט דעם געגענד ער זאל געהאלטען ווערען אלס הייליג.

שפארט פוטער, שמאלץ, פעטס, האט בעכערע שפיין פאר ווייניגער געלט נוצט

MAZOLA

וויל מאזאלא איז א פרוכט אויל ניט עס די מעגליכקייט צו שפארען פוטער, שמאלץ און פעטס אין פרעגלען, דורכגעהמען און מאכען קרוסלע.

און וויל עס איז געפרעסט פון גאלדען אמעריקאנער קארן קענט איהר זיין זיכער וועגען דער ריינקייט.

עס איז עקאנאמישער איידער אנדערע קאר מאטעריאלען וויל עס קען גענוצט ווערען ווידער און ווידער אמאהל — ניט ניט איבער דעם ריח אדער געשמאק פון איין שפיין אין דער צווייטער.

קויפט מאזאלא אין אייער גראסערי אין פיינט קווארט אדער גאלאן בלעכען — די גרויסע סייזען זענען עקאנא מישער, שרייבט אונז פאר'ן פרייען מאזאלא בוך ווי צו גרייטען.

אייער געלט צ וריק אויב מאזאלא איז ניט צופריעדענ שטעלענד.

The Canada Starch Co. Ltd.
45 Front St. E.
Toronto

לעזט דעם הכשר

לעזט דעם הכשר

די מלוכה פון מוראשקעס

(נאך ראמאן ראלאנד)

די מוראשקעס אין פערגלייך מיט אנ־דערע אינזעקטען זיינען דאס זעלבע וואס הער מענש איז אין פערגלייך מיט אני־דערע זויג טיערע. זייער מאדך איז גרע סער און פיעל קונציגער געבויט ווי דער מארך פון אנדערע אינזעקטען. אמת, אין אינדיווידועלער קלוגהייט דערגרייכען זיי ניט די מדרגה פון די גרויסע זויג טיע־רע. דערפאר אבער שטעהען זיי העכער ווי אלע חיות אין דעם פרט פון סאָציאָ־לען אינסטינקט.

זייער סאָציאלער לעבען איז אין פיעלע הינזיכטען עהנליך אויף דעם סאָ־ציאלען לעבען פון מענשען. פונקט ווי ציוויליזירטע מענשליכע געזעלשאפטען, אזוי זיינען אויך די מוראשקעס איינגע אָרדענט אין דעמאָקראטיען — אין קרי־גערישע דעמאָקראטען.

דער מוראשקע שטאאט ענדיגט זיך ניט מיט דעם מוראשקע בערגעל. ער בע־ציט טעריטאריעס, „דאמיגאנס" קאָ־לאָנעס א. ז. וו. אלס א קאָלאָניאלע מאכט בעזיצט ער אויך זיינע קאָהלען־סטאציאנען אין די ווייטע מקומות און זיינע „ערנעהרונגס פונקטען". די טע־ריטאריע פון דעם מוהאשקע שטאאט איז א קאָלאָניע, א רוים און א פלאנקען. זיין דאמיניאן איז א שטיקעל פעטע ערד וואו עס געפינען זיך לייז־סטאדעס. די מוראשקעס האלטען זיי פאר זייערע בהמות.

זיי מעלקען זיי און גיבען אכ־טונג אז זיי זאָלען האבען וואס צו עסען.

די קאָלאָניעס זיינען שוואכע מו־ראשקע נעסטען, וועלכע געפינען זיך ניט ווייט פון דער הויפט שטאדט (אזעלכע נעסטען ענטהאלטען געוועהנליך ארום 2 הונדערט מוראשקעס) און וועלכע זיינען פערבונדען איינע מיט די אנדערע דורך וועגען אדער דורך אונטער ערדישע קאָ־נאָלען. צווישען איין קאָלאָניע און א צווייטער געפינען זיך אייך קרעטשמעס, דאָס זיינען הייזלאך געמאכט פון ערד פאר דעם נוצען פון די מוראשקעס וואָס מאכען ווייטע רייזעס אדער וואָס ווערען אנגעכאפט פון שלעכטען וועטער.

די מוראשקע שטאאטען האבען גע־וועהנליך א טבע צו וועלען גרעסער ווערען און דאָס איז די אורזאכע פון דעם וואָס צווישען זיי קומען ארום סכסוכים איבער שטיקלאך ערד ארום די גרענעצען פון צוויי גרויסע מוראשקע בערגלאך ענ־דיגען זיך מיט שרעקליכע מלחמות. די לייז סטאדעס זיינען אויף אן ענין צור־ליעב וועלכען די מוראשקע שטאאטען מא־כען אמאקעס אין אויף די אנדערע. איי ניגע. מוראשקע שטאאטען זיהען דעם שווערד געגען די אנדערע צוליעב שטיק־לאך טעריטאריעס — וואָרצלען פון בויי מער. מאנכע מינים פון מוראשקעס לע־בען נאר פון קרויעז און רויב, די אמא־זאן מוהאשקעס האלטען פאר א חרפה צו ארבייטען און זיי האבען זיך שוין אזוי אבגעוואהנט פון דעם אז זיי זיינען ניט מעהר אין שטאנד צו טהאן עמוואס פאר זייער לעבענסמיטעל אויב אפילו זיי זאָ־לען עס וועלען, זיי בענוצען זיך מיט קנעכטשאפט. זייער גאנצע ארבייט און זייער גאנצע בעדערפניש ווערט אטעני־רט פון קנעכט, וועלכע זיי בעקומען דורך רויב עקספעדיציעס אין די בענאכ־בארטע שטאאטען.

געוועהנליך געהט עס צו אזוי:

א ספעציעלע אמאזאן ארמיי לאזט זיך אוועק אויף א רויב צוג אין א גאהנע טען מוראשקע בערגעל, פערכאפט פון דארטען א סך יונגע מוראשקעלאך און האָ־דעווען זיי אויף אלס שקלאוון פאר זיך.

אין די מייסטע מוראשקע שטאאטען ווערען ארויסגערופען צום קריעג אלע ביידער וואָס זיינען גאר פעהיג צו שלאָגען זיך. ביי איינינג מינים מוראשקעס איז אבער דער מינהג צו האָבען א ספעציעלען מיליטערישען קלאס. דער פראָעפעסיאָ־נעלער סאָלדאט איז פריי פון אלע סאָר־טען הויז ארבייט און ווייסט נאָר צו ערי־פילען זיינע נאַרניזאָן פליכטען, דאָס הייסט צו פערטיידיגען מיט זיין קאָפ דעם אריינגאנג אין די סיראן.

קעניג, גענעראלען און טשיפס בע־געגענען מען כמעט קיין מאָל ניט צווישען די מוראשקעס. די סאָלדאטען מוראש־קעס טהוען אויף אפט די ארבייט פון בוט־שערס — זיי צושניידען די געוויטעסטע שונאים אין קליינע שטיקלאך די עקס־פעדיציאנס אָרמייען פון די אמאזאנען ווע־רען ווי עס שיינט קאָמאנדירט פון קליינע גרופען. אזוי בעמעריקט מען מאנכע־מאָל ווי אזא ארמיי שטעלט זיך אב אין מיטען מארטש פונקט ווי עפעס א סבה וואָלט איהר געטראפען. און קוקט זיך ארום פון אלע זייטען ווי א פערלאָרענע, מיט אמאָל רוקט זיך ארויס פון מיטען אדער פון דער זייט א קליינע גרופע פון הערלישע מוראשקעס וועלכע בעפאלען דעם אבהנגדיגע חברים מיט קעפ גיבען זיי א גוטע פארציע קלעפ און צווינגען זיי צו געהן פארוועגס. גלייך נאכדעם פאנגען זיך אן צו בעווענען אויף די נאנצע עקספעדיציע.

דער מין מוראשקעס וואָס זיינען בע־קאנט מיט'ן נאמען פארמיקא סאנגווינא ווייזען גאנץ גרויסע בריהשקייט אין מילי־טערישע טאקטיק. זיי רוקען זיך ניט אין גרויסע דיכטע מאסען ווי די דייטשען האבען געטהאן אונטער הינדענבורגס גור אין קליינע קאמפאניעס וואָס זיינען פאר איינינג איינע מיט די אנדערע דורך קר־ויערען. פראָנט אטאקעס מאכען זיי ניט, נאָר זיי בעפאלען זייערע שונאים פון די זייטען. אויסער דעם שפאָנירען זיי דעם שונא'ס באוועגונגען און ארבייי־טען אויף נאפאָלעאָנס שטייגער צו קאָנ־צענטרירען א גרויסע קראפט נעגען א גע־וויסען שוואכען פונקט פון דעם שונא'ס ליניע. זיי בענוצען זיך אויך מיט נא־פאָלעאָנס מעמאדע צו ווירפען אויף די נשמה פון דעם שונא. זיי טרייען אויס־צונעפינען דעם פסיכאָלאָגישען מאָמענט ווען די ענגנערישע ארמיי אין מעהר אָדער ווענינער אבהענדיג אוס א קלאפ צו טאן אין דער מיט אלע כוחות. זיי פארשטעהען גאנץ גוט אז אין אזא מאָ־מענט איז איין סאָלדאט פון זייער ארמיי ווערט פונקט אזוי פיעל ווי הונדערט סאָלדאטען פון דעם שונא'ס. ווי גוטע סאָלדאטען איז זייער צוועק ניט אז טוי־טען דעם שונא נאָר צו בעזיגען איהם און בענוצען זיך נאכהער מיט דער פרוכט פון דעם זיעג. ווען די שלאָכט איז גע־וואונען, שטעלען זיי אוועק א וואך ביי דעם שונא'ס בערגעל און זעהען אז דער לויפענדער שונא זאָל נאָר ניט מיטנעהמען מען מיט זיך. טויטען איהם האלטען זיי איצט ניא פאר נויטיג. דעם שונא'ס בערגעל ווערט אויסגערויבט אויף אזוי ווייט ווי דאָס איז נאָר מעגליך.

צווישען מוראשקעס פון דעם זעלבען מין דווערען מלמות ניט לאנג. נאכדעם ווי מען האט געקעמפט עטליכע טעג מיט גרויס פארצווייפלונג און נאכדעם ווי ביי דע צדדים האבען פארלאָרען א געוויסענדע צאָהל קרבנות אויף דעם שלאכטפעלד, קו־מען ביידע צדדים צום שלום אז עס איז נוצלאָז־ פארטצוזעצען די בלוטפערגיסונג ווייל אן ענטשיידונג איז אונמעגליך. ביידע ארמייען ציהען זיך דאן צוריק פון דעם קאמף פלאץ צו א בעשטימטער צייט. צו זיי שליסען א פארמעלע טרי־טי צו ניט איז אונבעקאנט, נאָר די גרע געע ליניע ווערט יעדענפאלס הייליג דעם פעקטיר־סס פון ביידע צדדים.

באקו דער דייכסטער איל גע־גענד אין דער וועלט

אין דעם באקו געגענד געפינען זיך צוויי ריזיגע איל פעלדער אין וועלכע עס געפינען זיך 2,700 איל קוואלען. פיער פינפטעל פון דאס גאנצע איל וואס ווערט פראדוצירט אין רוסלאנד קומען פון דעם באקו געגענד. אין יאהר 1915 האט באקו פראדוצירט זיעבען מיליאן טאן איל.

באקו איז א זעהר אלטע שטאדט. שוין מיט פיערצעהן הונדערט יאהר צוריק איז שוין דארטען געווען א קאלאניע.

אין אלטע צייטען פלעגען די פער־זער פאהרען אין באקו מתפלל צו זיין אין די טעמפלען צום נאס פון פייער. אין יע נעם געגענד געפינט זיך נאטירליך נעז און דאס האט געמאכט דעם געגענד ער זאל געהאלטען ווערען אלס הייליג.

א רייכע מיידעל טאר ניט חתונה האבען מיט אן ארימען בחור

אין דעם קליוולענדער "ליעדער ניזם" מאגאזין איז אפגעדרוקט אן אינטערע־סאנטער ארטיקעל וועגען אן ארויסטא־ראטישער מיליאנערסקער ווייבעל וועלכע איז פאר 8 יאהר צייט געווען צו־ערהיראט אן ארימען בחור וועלכער האט געדיענט ביי איהרע על־טערען אלס שאופער, און וועלכע האט יעצט פערלאזען איהר מאן און זיך צוריק אומגעקעהרט צו איהרע מיליא־נערסקען מאטען אהיים מיט דער טיעפ־סטער איבערצייגונג דאס קינד ריכע מיידעל טאר ניט פערפיהרען קיין ליע־בע מיט אן ארימען בחור, ווייל פון אזעלכע ליעבעס קומען נור ארויס צרות.

די העלדין פון דיזען טראגישען ראָ־מאן איז דזשוליא פרענטש געראטי. די טאכטער פון א בעוואוסטען ניופארטער מיליאנער, דזשוליא איז בלויז אלט נע־ווען 17 יאהר ווען זי האט זיך פער־ליעבט אין איהר פאטערס שאופער. איהר געליעבטער דזשעק איז א קינד פון ארימע עלטערען. זיין טאטע איז הערידזש דרייווער אין ניופארט, און זיין היים געפינט זיך אויף פראספעקט היל וואס איז פערדעכטנט אלס דער ארומסטער געגענד אין שטארט.

דזשוליא'ס אוועקליופען מיט'ן שאו־פער האט דאן פעראורזאכט א געוואל־דיגען סענסיישאן אין אלע צייטונגען פון לאנד, איהרע עלטערען האבען זיך דאן געשעהמט פאר א לאנגער צייט צו בעווייזען זיך אין דער עפענטליכ־קייט צוליעב דער גרויסער שאנדע וואס זייער טאכטער האט זיי אנגעטהאן. דזשוליאן האט אבער קיין זאך אין דער וועלט ניט געקענט צוריקהאלטען פון איהר גליעבטען.

יעצט איז דזשוליא צוריק אין איהר פאטער'ס אלאץ אין ניופארט, און בע־שפרעכט מיט איהרע פריינד וועגען איהרע בויטערע ערפאהרונגען וואס זי האט דורכגעמאכט פאר די לעצטע 8 יאהר מיט איהר ארימען געליעבטען.

און אט ווי דזשוליא פילאזאפירט יעצט וועגען ליעבע:

"אזא ליעבע, זאגט זי, ווי עס איז געווען צווישען מיר און דזשעק'ן איז ניט געגוג פאר א גליקליכער הייראט. איך האב אויסגעפונען דורך שווערער און ביטערער ערפאהרונג דאס אום די הייראט זאל זיין א גליקליכע מוזען ביידע דער מאן און די פרוי אפשטאמען פון איין קלאס זיי מוזען ביידע האר־בען די זעלבע זיטען און מאנערען. מוזען האבען די זעלבע געדאנקען. און מוזען זאגאר זיין אויפגעהאדעוועט אויף דער זעלבער נאהרונג.

ווען איך בין אזוי ווילד פערליעבט געווארען אין דזשעק'ן האב איך זיך ווענינ ווארן אויפגעקלערט דערפון ווען ער איז אן ארימער בחור און ארביים אלס א שאופער פאר מיינע עלטערען. דזשעק איז געווען א שעהנער און געזונטער יונג. עס איז אמת אז זיינע מאנערען זיינען ניט געווען די זעלבע ווי איך בין געווארהנט געווען צו זעהן ביי די מענ־שען אין מיין קלאסע. איך האב אבער דאן געטראכט אז דאס זיינען אלץ קליינינקייטען. מאנירען קען מען זיך איבערלערנען. איבערהויפט האב איך גע־וואוסט אז דזשעק'ן וועט ניט נעהמען לאנג זיך אויסלערנען אונזערע מאנערען און אויסער דעם האב איך דאך געזעהן אז דער שטארק געליעבט און בין צופריעדען געווען מיט איהם אזוי ווי איך האב איהם געזעהן. און מיך האט וועניג געקימערט וואס אנדערע האבען וועגען איהם געטראכט.

"עס האט אבער לאנג ניט גענומען און איך האב אויסגעפונען מיין שרעק־ליכע ענטטוישונג. איך האב מיך אי־בערצייגט אז קיין אמת'ער גליקליכער לעבען וועט צווישען אונז קיינמאל ניט זיין".

דערצו האט די פערליעבטע דזשוליא געמאכט נאר א ביטערען טעות, ווען זי איז אנטלאפען מיט איהר געליעבטען האט זי געדענקט אז נאכדעם ווי איהרע עלטערען און איהר רייכע משפחה ווע־לען אויסגעפינען וועגען איהר שארקע ליעבע צו דזשעק'ן, וועלען זיי דאס אנגעהמען אלס אן אונפערמייהליכע זאך און וועלען זי צוזאמען מיט איהר מאן אריינגעהמען צוריק אין זייער געזעל־שאפט פערגעסענדיג אין זיין פערגאנ־גענהייט. זי האט זיך אבער אין גאנצען אפגעגאר אין איהר חשבון. ניט איה־רע עלטערען און ניט קיינער פון איהר מיליאנערסקער משפחה האבען פון איהר געוואלט הערען. ווען זי איז צוריקגע־קומען מיט איהר מאן קיין ניופארט האט מען איהר געלאזט וויסען אז זי טאר זיך פאר איהרע עלטערען ניט ציינען, און אז מען האט איהר נאמען אויסגעמעקט אלס מיטגליער פון דער משפחה. דזשוליא איז דארום געצוואונ־גען געווען צו געהן וואוינען אין אן ארימער הייזקע צוזאמען מיט איהרע צוויי שוואגערס, דער אלטער נעראטיע, איהר מאנ'ס פאטער. איז ווי פריהער ארומגעפאהרען מיט זיין הערידזש אי־בערן שטארט, און ווער עס האט איהם געזעהן האט געמייטעלט אויף איהם מיט די פינגער: "אט פארהרט דער מחותן פון דעם מיליאנער פרענטש!"

אין דער קליינער ארימער הייזקע וואו דזשוליא האט זיך געפונען ארומער צוזעה־מען מיט איהרע שוואגערס, מיליאנערסקער צווייטער שוואגער, האט זי אויך אויפגעגעבען אין אן אנגעהויערען קאנטראסט פון איהר לעבען אין איהר פאטערס מיליאנערס־קען פאלאץ מיט איהר לעבען ביי איהר שווער און שוויגער, וואו זי האט בע־דארפט ארבייטען ווי א שקלאף יעדען טאג אום צו פערדיענען איהר ביסען ברויט.

ניט איינמאל פלעגט זי ארויסקומען דיג דורכ'ן פענסטער דערזעהן דורכ־פאהרען איהרע געווען־ענע חבר'טעס אנ־געטהאן אין רייכע קליידער לויט די לעצטע סטיילס. וועהרענד זי איז גע־שטאנען אין איהרע פאר א יאהרינע קליידער וועלכע האבען שוין געהאלטען אין צופריעדענשטעלען.

זיי האבען אויף דעם פארם אפגע־וואוינט 6 יאהר צייט און ענדליך איז די דאך געצוואונגען געווען צו פערלא־זען איהר מאן און קומען צוריק צו איהרע רייכע עלטערן.

ניט איינמאל פלעגט זי זיך דערמא־נען אין איהר לוקסוס לעבען ביי איה־רע עלטערען און דעם מיליאנערסקען פאלאץ, ווען דער אלטער גרויער בע־דיענער פלעגט איהר יערען פריהמאר־גען ברעקפעסט דערלאנגען, און דא ביי איהר ארומען זיצענדיג מיט דער גאר אויפשטעהן יעדען טאג אום 6 אויהר אין דער פריה און אליין צוגרייטען דעם ברעקפעסט פאר איהר און פאר איהר מאן.

אבער דאס אלעס וואלט זי נאר דאך געווען געקענט אריבערטראגען, ווען ניט פאר דעם גרויסען און טיעפען אונטער־שיעד. וואס זי האט געזעהן צווישען איהר און אשרע ארומיגע מענשען זייערע זיטען און מאנירען האבען איהר פערשאפט מעהר האריקלעמענדיג ווי זייער ארעמקייט. און ווען זי האט ענד־ליך בעשלאסען אז זי וועט נעקומען אויסלערנען איהרע ארימע זייטען און אריסטאקראטישע מאנירען אויף וועלכע זי איז ארצוגען געווארען, האט איהר שווינגער גענומען שטארק פראטעסטירען געגען דעם. "מיינע קינדער געפעהרלען מיר אזוי ווי זיי זיינען" — פלעגט די אלטע זיך בייזערען און זי דארפען זיך ניט מא־טערען אויף נאכציקרימען די רייכע און פוסטע אריסטאקראטען פון בעלוויי עוועניו.

און דעם זעלבען אפשנים האט דזשו־ליא אויך געהאט מיט איהר מאן ווען זי האט איהם געוואלט לערנען זיך "אויס מענשלען". מיט איין ווארט, זי האט זיך איבערצייגט אז די זיטען און מא־נירען וואס ווערען איינגעוואורצעלט אין א מענשען פון זיין קינדהייט אן קע־גען בשום אופן ניט געעגדערט ווערען.

א יאהר צייט נאך זייער חתונה האט זי געצוואונגען איהר מאן צו ווערען א פארמער. איהר מיליאנערסקע מאנטע עלסי וואנדערבילט האט אויף איהר רחמנות געקראגען און האט איהר אויס־געהאלפען מיט א פאאר טויזענד דא־לאר צו דערשלאגען זיך צו אן איינע־נעם פארם. דא האט דזשוליא געדענקט וועלען זיי לעבען אפגעזונדערט פון דער שטאדט און דערווייטערט פון איהרע געוועזענע פון איהרע טויטעט זיי אלע, און די דזשוריעמס אויף, 10 סענט א פאקעט, אין אלע דראג סטארס גראסערים און אלגעמיינע סטארס.

WILSON'S
FLY PADS

נעם פארם. דא האט דזשוליא געדענקט וועלען זיי לעבען אפגעזונדערט פון דער שטאדט און דערווייטערט פון איהרע געוועזענע ריזיגן און זיי וועלען פיע־ליכט אימשטאנד זיין צו בעשאפען פאר זיך א נייע און איינגנארטיגע אטמאספערע וועלכע וועט זיי שוין ווי עס איז ביידע צופריעדענשטעלען.

זיי האבען אויף דעם פארם אפגע־וואוינט 6 יאהר צייט און ענדליך איז די דאך געצוואונגען געווען צו פערלא־זען איהר מאן און קומען צוריק צו איהרע רייכע עלטערן.

ניט איינמאל פלעגט זי זיך דערמא־נען אין איהר לוקסוס לעבען ביי איה־רע עלטערען און דעם מיליאנערסקען פאלאץ, ווען דער אלטער גרויער בע־די